

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. II. Sententia scoti rejicitur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

- 243 Suppono terciò contra Vazquem hñc disp. A
189. cap. 2. & disp. 193. cap. 3. hominem in statu
naturæ integræ, sine ullo auxilio gratiæ, & cum
solo concursu generali, potuisse adimplere to-
tam legem naturalem quoad substantiam ope-
ram legem naturalem quoad substantiam ope-
ram. Probatur tum autoritate D. Thomæ, hñc
art. 4. id expresse docentis: tum etiam ratio-
ne ex dictis articulo præcedenti desumptâ.
Nam, ut ibidem cum eodem S. Doctore docui-
mus, homo in natura integræ, ex vi præcisè doni
integritatis, & cum auxilio generali, Deum ut
autorem naturæ efficaci & perfectâ dilectione
amare poterat: Ergo ex vi ejusdem integra-
tis, eodem generali concursu adjuncta, omnia
mandata naturalia poterat observare. Conse-
quentia patet: dilectio enim efficax, ut ibidem
ostendimus, totius legis adimpletionem virtua-
liter continet.
- 244 Confirmatur primò: Homo in statu naturæ
integræ, ex vi doni integritatis, esset rectus, &
circa Deum finem naturæ ordinatus: Ergo et-
iam ratione tantum illius doni, & absque nova
gratia speciali, esset ordinatus & rectus circa
media ducentia in talem finem. Antecedens est
certum: Consequentia probatur. Ordinatio
enim circa finem, ex se infert & asserit ordina-
tionem circa media in suo ordine; unde quia
gratia & charitas ordinant hominem ad Deum
ut finem supernaturalem, charitas, secundum
D. Thomam, infert & asserit ab intrinseco vir-
tutes morales infusâs, quibus homo ordinatur
in actu primo circa media supernaturalia.
- 245 Confirmatur secundo: Ideò Concilia, & Pa-
tres infra citandi, negant hominem lapsum, sine
speciali gratia, posse totam legem naturæ serva-
re, quia natura est infirma & debilitata per pec-
catum originale: At in statu integritatis natura
hominis non erat debilis & infirma, sed sana &
robusta: Ergo in illo statu posset ex vi integra-
tis, & absque alio speciali auxilio, totam legem
naturæ adimplere.
- 246 Confirmatur terciò: In statu innocentie non
poterat insurgere gravis tentatio ex suggestio-
ne Demonum contra præcepta naturalia; cum
suggestio ex deceptione vel errore exordium
habeat; durante verò statu innocentie, nullus
(saltem circa naturalia) poterat esse error vel
deceptio, ut in Tractatu de statibus naturæ hu-
manæ ostensum fuit: Ergo homo in illo statu,
talia præcepta, ex vi doni integritatis, absque
ullo speciali auxilio, observare poterat.
- 247 Dices: De facto primi parentes fuerunt ab
extrinseco tentati à serpente ad comedendum
de ligno vetito: Sed præceptum non comeden-
di de ligno vetito, non erat supernaturale, sed
naturale: Ergo possibilis erat illi statui tentatio
ab extrinseco contra præcepta naturalia.

Respondet præcepta naturalia esse duplicis
generis; quædam indita, & quali cum natura in-
nata, qualia sunt præcepta Decalogi; alia positi-
va, & extra legem naturalem innatam, cujus-
modi fuit præceptum de non comedendo de
ligno vetito, primis parentibus impositum.
Quando ergo dicimus hominem in statu inno-
centie non potuisse tentari ab extrinseco de
transgressionem præceptorum naturalium, loqui-
mur de præceptis naturalibus primis generis,
quia circa illa non poterat esse error vel igno-
rantia practica in intellectu ejus, non verò de
aliis. Unde Adam potuit tentari à serpente, vel
ab uxore, ad comedendum de ligno vetito, & ad

resistendum huic tentationi indigebat speciali
auxilio, quod (ut docet D. Thomas 1. p. quaest.
94. art. 4. ad 5. & quaest. 18. de verit. art. 6. ad
13.) ipsi deruit, quia ad illud impetrandum per
orationem ad Deum recursum non habuit.
Idem tradit Gelasius Papa in dictis adversus Pa-
lagianam hæresim, quæ habentur tomo 3. Con-
ciliorum, pagina 51. editionis Parisiensis anni
1636. nam ibi columna 6. sic ait: *illa prima condi-
tionis integritas, dum ita de se fuit, tanquam ipso qui
condidit, ut non egeret, nec de præceptis agit gratias,
quod nusquam fecisse memoratur, nec de conservandis
quæ sumptis posset auxilium, nec ad eam, etiam
pulsata tentatoris accessu, devota currit & consultat,
suaque se credit inter prospera voluntati, facili sine
præsidio Creatoris patitur deceptoris insidijs, &
in prævaricationem tracta consequenter illiciti, con-
ditionem præfixæ mortis invenit.*

Denique patet ex dictis art. 3. posse hominem
in statu corruptionis aliqua legis naturalis præ-
cepta, sine speciali gratia observare; cum, ut ibi
ostendimus, possit cum solo concursu generali
aliquando efficere bonum aliquod opus, unde
quaque honestum, nulla præva circumstantiâ
vitiatum. Et quamvis istud non esset possibile,
non sequeretur inde nullam præceptum sine
speciali gratia posse impleri; cum per actum ali-
qua mala circumstantiâ vitiatum, aliquando præ-
ceptum aliquod particulare impleatur, v.g. præ-
ceptum misericordiæ, per eleemosynam datam
ex vana gloria. Quod igitur in questionem ver-
tinus, non est de uno aut altero legis naturæ
præcepto, sed de omni collectivè, non ut meri-
torie fit, sed secundum substantiam spectato. In
cujus resolutione tres præcipue versantur sen-
tentie.

Prima docet, posse hominem in statu naturæ
lapsæ, absque speciali auxilio, omnia præcepta
legis naturæ, sub mortali obligatione, quoad sub-
stantiam observare; et quoad charitatis mo-
dum, & prout ad salutem & justificationem
conducunt, ea adimplere neque: per quod à
Pelagio, & ipsius reliquiis, se satis recedere exi-
stimat. Pro hac sententia citari solent Scotus in
2. dist. 28. quaest. 1. Gabriel ibid. q. 1. art. 2. Duran-
dus quaest. 3. & 4. & Abulensis in cap. 19. Mat-
thæi quaest. 177. & 178.

Secunda asserit hominem lapsum id posse præ-
stare sine gratia habituâ & sanctificante, non
tamen sine actuali & auxiliante. Ita Vazquez
hic disp. 196. cap. 3. pro ea plures ex antiquo-
ribus Theologis referens.

Tertia, quæ est communis in Schola Divi
Thomæ, & quam plures ex extraneis ample-
ctuntur, ad observanda omnia præcepta natu-
ralia collectivè, utramque gratiam, tam habi-
tualem, quam actualem, necessariam esse affir-
mar.

§. II.

Sententia Scoti rejicitur.

Disco primò: Homo in statu naturæ lapsæ non
potest totam legem naturæ quoad substan-
tiam observare, sine speciali gratia. Ita D. Tho-
mas hic art. 4. ubi id probat in argumento *sed
contra* ex D. Augustino lib. de hæresibus, hæresi
88. ubi oppositum ad hæresim Pelagii pertinere
his verbis asserit: *Hi Dei gratia tantum inimici
sunt, ut sine hac posse hominem credant facere om-
nia divina mandata.* Qui error in variis Con-
ciliis

ciliis Proferbitur, præsertim in Milevitano san. 3. 4. & 5. ubi anathema dicitur ei qui dixerit hominem indigere gratiâ solum ad faciendum, & non ad simpliciter implendam legem. Et in Arausicano 2. can. 25. ubi sic habetur: *Hoc Deo propitiante, & predicare debemus, & credere, quod per peccatum primi hominis ita inclinatum & attenuatum fuerit liberum arbitrium, ut nullus postea, aut diligere Deum sicut oportuit, aut credere in Deum, aut operari propter Deum quod bonum est possit, nisi gratia eum & misericordia divina præveniat.*

251 Neque dici potest, hæc & similia Conciliorum & Patrum testimonia intelligi debere de impletione præceptorum supernaturalium, vel de observantia naturalium fructuosa, & meritoria vitæ æternæ. Nam Concilia & SS. Patres loquuntur de indigentia gratiæ ad implenda mandata, specialiter respectu hominis lapsi, & dicunt eam provenire ex infirmitate naturæ, & liberi arbitrii debilitate, ut patet ex verbis Arausicani jam ætatis: *At indigere gratiâ ad implenda præcepta supernaturalia, & ad observanda naturalia quantum ad modum, seu meritorie & fructuose, non est quid speciale & proprium homini lapsi, cum etiam homo in natura integra ad id impotens esset ex propria, neque oritur ex lapsu & infirmitate hominis, sed ex supernaturalitate actus præcepti, aut meriti vitæ æternæ: Ergo hæc interpretatio non est legitima, nec menti Conciliorum & SS. Patrum consentanea.*

252 Confirmatur: Aliquid speciale dicitur, juxta communem sensum & intelligentiam, de observantia omnium præceptorum collectivè, quod non dicitur de impletione unius vel alterius præcepti divisivè: Sed nihil speciale esset in Concilio, si tantum loquerentur de impletione præceptorum supernaturalium, vel de observantia legis naturalis fructuosa & meritoria; cum ad implendum unicum præceptum supernaturale, & ad observandum minimum mandatum legis naturæ fructuosè, & meritorie, gratia necessaria sit, ut omnes fateantur: Ergo non est sermo tantum de impletione præceptorum supernaturalium, vel de observantia naturalium fructuosa, & meritoria vitæ æternæ, sed etiam de observantia totius legis naturæ quantum ad substantiam.

253 Confirmatur amplius: Pelagius non solum erravit, asserendo posse hominem per proprias vires totam legem adimplere, comprehendendo supernaturalia præcepta, vel naturalia, prout ad salutem proficua; sed etiam eo quod existeret, ipsum posse ex viribus liberi arbitrii totam legem naturæ collectivè adimplere, ut constat ex Patribus Africanis in Epistola ad Innocentium, quæ est 90. apud Augustinum, ubi sic habetur: *Isti autem (scilicet Pelagiani) asserunt in eo Dei gratiam esse deputandam, quod talem hominis instituit, creavitque naturam, quæ per propriam voluntatem legem Dei posset implere, sive naturaliter in corde conscriptam, sive in litteris datam &c.* Ubi clarè in utroque errasse Pelagium ab his Patribus docetur: At Conciliorum scopus erat ipsius errorem penitus extirpare: Ergo illa non solum intendebant statuere necessitatem gratiæ ad observanda præcepta supernaturalia, vel naturalia, prout ad salutem proficua, sed etiam ad implendam totam legem naturæ quantum ad substantiam.

254 Potest etiam suaderi conclusio ex dictis art.

A præcedenti: Nam tota lex naturæ includit omnia mandata naturalia, à primo usque ad ultimum: Sed homo lapsus non potest sine auxilio gratiæ observare primum omnium mandatorum, nimirum præceptum dilectionis Dei ut auctoris naturæ, sicut articulo præcedenti ostendimus: Ergo nec totam legem naturæ.

Confirmatur: Intentio efficax ultimi finis, 255 virtualiter continens omnium mandatorum observantiam, speciale Dei auxilium requirit, ut ibidem monstravimus: Ergo & à fortiori ipsius executio, seu totius legis naturalis adimpletio; non enim minor, imò major apparet difficultas in executione dilectionis efficax, quam in ejus intentione & affectu.

Confirmatur amplius: Homo infirmus non 256 valet ex propriis viribus ad actum perfectissimum hominis sani, ut ibidem diximus, & ratio naturalis suadet: At opus perfectissimum, quod homo integer & sanus ex propriis viribus efficere poterat, erat totius legis naturalis observantia, quantum ad substantiam operis, cum ad modum supernaturalem conducentiæ ad salutem, in statu sanitatis & integritatis, specialis gratiæ indigeret, ut suppositione 2. ostendimus: Ergo homo lapsus ex propriis viribus non potest adimplere totam legem naturæ quantum ad substantiam.

§. III.

Solvuntur objectiones.

Contra hanc conclusionem plura solent ob- 257 jici Scripturæ testimonia, quæ ei videntur adversa: ut illud Deuteronomio 30. *Mandatum hoc, quod ego præcipio tibi hodie, non est supra te, neque procul positum, nec in caelo situm.* Quibus verbis insinuat Moyses, legem quam nomine Dei intimat Hebræo populo, non esse supra naturales ipsius vires. Item illud Ecclesiæ 15. *Deus ab initio constituit hominem, & reliquit eum in manu consilii sui, adjecit mandata & præcepta sua: si volueris mandata servare, conservabunt te.* Quibus etiam verbis aperte significatur, esse positum in voluntate uniuscujusque, divina servare mandata. Unde Augustinus, vel Author libri hypognosticon, lib. 3. prope initium: *Quid est (inquit) quod reliquit eum in manu consilii sui, nisi dimisit eum in potestate liberi arbitrii sui? in manu enim possibilitas intelligitur.* Denique Apostolus ad Romanos 2. ait: *Gentes quæ legem non habent, naturaliter quæ legi sunt faciunt.* Ergo ex Scriptura homo lapsus totam legem naturæ sine speciali gratia observare potest.

Ad primum locum aliqui respondent, Moysem non loqui de facilitate servandi totam legem, tam moralem, quam ceremonialem, de qua agit, sed præcisè de facilitate eam cognoscendi; ita ut sit sensus, Judæos non potuisse excusationem prætere de super ignorantiam legis, quandoquidem non debebant cælum ascendere, aut mare transire, ad eam cognoscendam, cum ipsæ eam clarè & evidenter promulgaret. Sed licet hæc explicatio sit gravissimorum Authorum, ut Lyrani, Abulenlis, Bellarmini, & aliorum, non videtur tamen legitima, nec textui consona, manifestè loquenti etiam de facilitate servandi legem, ut patet ex verbis quæ immediate sequuntur post adducta: *Ut deserat illud ad nos, & audiamus, & opere impleamus.* Adde quod Moyses non oclulisset omnem viam excusationis: potuissent enim Judæi respondere, quod licet notitia legis esset facilis, difficilis tamen esset, & fortè impossibilis ejus adimpletio.

Meliùs